

NOVA KNJIŽNICA V ŽIREH

V Žireh je Knjižnica Ivana Tavčarja, matična knjižnica za občino Škofja Loka, 9. septembra 1994 ob finančni podpori občine Škofja Loka in krajevnih podjetij odprla nove prostore krajevne knjižnice, ki se je doslej stiskala v nepriemernem in tesnem prostoru. Na skromni slovesnosti, ki se je je udeležilo kar lepo število krajanov, so s kulturnim programom sodelovali Moški pevski zbor Alpina Žiri in učenci Osnovne šole Žiri. Govornik Miha Naglič je v svojem nagovoru slikovito ponazoril štiri faze v življenju knjige: pisanje, zalaganje in tiskanje, prodajo in posredovanje knjige. Pri tem je posebej predstavil udeležbo Žirov in Žirovcev v teh štirih življenjskih obdobjih knjige skozi zgodovino in sedanjost. Govoril je o avtorjih, o žirovski založniški dejavnosti in o knjižnici kot temeljni posredovalki med bogastvom knjige in občani v nekem kraju; v teh treh ciklih imajo Žirovci že kar lepo tradicijo, le v četrtem – knjigotrštvu niso prišli niti še do začetka, saj pogrešajo vsaj skromno knjigarno. Ravnatelj Knjižnice Ivana Tavčarja pa je poročal o prizadevanjih za rešitev prostorske stiske knjižnice v Žireh.

Knjižnica v Žireh živi s svojimi krajanji že od prvih let po drugi svetovni vojni. Najprej je dolga leta delovala v okviru DPD Svoboda, od leta 1970 naprej pa je priključena matični Knjižnici Ivana Tavčarja v Škofji Loki kot ena njenih krajevnih knjižnic – izposojevališč s stalno zalogo knjižničnega gradiva. Ne glede na to organizacijsko podrejenost pa so v matični knjižnici vsa tako imenovana »izposojevališča« ves čas pojmovali kot krajevne knjižnice, kot se-

stavni del družbene infrastrukture okolja, v katerem živijo in delajo.

Vse do junija 1991 je knjižnico v Žireh prizadevno vodila domačinka, gospa Gabrijela Šubic, ki do svojega odhoda v skromen, a zaslužen pokoj skoraj ni poznala dopusta ne bolniške. Naj ji bo tudi tu izražena zahvala za njeno delo. Od junija 1991 naprej pa knjižnico v Žireh vodi prav tako domačinka, gospodična Majda Oblak, ki ji želimo uspešno delo in pridne bralce.

Nekaj podatkov za predstavitev knjižnice.

Knjižnica v Žireh v starem prostoru

Knjižnica ima:

- 11.900 enot knjižničnega gradiva,
- 700 stalnih članov,
- letni prirast okoli 350 enot novega knjižničnega gradiva,
- obisk: 7.404 bralci v letu 1993, v prvem polletju 1994 pa že 5.005,
- izposoja: 17.505 enot knjižničnega gradiva v letu 1993, v prvem polletju 1994 pa 10.586 enot.

Še nekaj primerjalnih podatkov:

V zadnjih petih letih se je obisk knjižnice večal povprečno za kakih 5 % letno, v letu 1992 za 5 %, v letu 1993 za 12 %, v prvem polletju 1994 pa je bil obisk celo za 77 % večji kakor v enakem obdobju 1993.

Izposoja knjižničnega gradiva je v zadnjih petih letih prav tako povprečno naraščala za kake 3 % letno, v letu 1992 za 25 %, v letu 1993 za 31 %, v prvem polletju 1994 pa je bila tudi za 27 % večja kakor v enakem obdobju 1993.

Vsi ti podatki neposredno govorijo o

tem, kako pomembna in potrebna je knjižnica ljudem tega okolja in kako se njen pomen iz leta v leto povečuje. Lahko bi razmišljali o vzrokih za to povečevanje zanimanja za knjižnico, vendar je za ravnanje matične knjižnice dovolj že to, da se povečuje, saj ji to narekuje nove naloge za strokovno delo in razvoj.

Vsaj že deset let nazaj smo čutili, da bi knjižnica v Žireh morala svojo dejavnost povečati, zlasti pa obogatiti vsebinsko, denimo z urami knjižne in knjižnične vzgoje, z urami pravljic za najmlajše, pa z literarnimi večeri, predstavitvami knjižnih novosti in podobnim. Temeljna ovira na poti k pestrejši vsebinski dejavnosti knjižnice pa je bil njen dosedanji prostor, saj se je stiskala na skromnih, tesnih in temnih 56 m² (za primerjavo: glede na število prebivalcev in temeljno zalogo knjižničnega gradiva bi knjižnica v Žireh morala po strokovnih standardih imeti kar 208 m² površi-

Z odprtja nove knjižnice v Žireh, 9. septembra 1994

ne). Prostor je bil že tako napolnjen, da ni bilo več mogoče postaviti novih knjig na police, kaj šele, da bi postavili kako novo knjižno stojalo! Da o tem, da knjižnica ni imela niti minimalnih higienskih pogojev za delo, niti ne govorimo.

Knjižnica Ivana Tavčarja si je skupaj s Krajevno skupnostjo Žiri že več let prizadevala za rešitev nemogočih prostorskih razmer knjižnice v Žireh, vendar doslej neuspešno kljub obojestranski zavzetosti. Vedno se je pač zataknilo pri denarju. Tako so propadli poskusi rešiti knjižnico ob selitvi banke, pa pošte...

Pogovarjali smo se tudi o tem, da bi knjižnici omogočili zadihati s souporabo prostora likovne galerije za čitalnico, s čimer bi se posredno povečal tudi obisk galerije, vendar je tudi to ostalo pri dogovorih.

Priložnost se je knjižnici ponudila, ko je zdravstvena postaja v Žireh ob koncu leta 1993 dobila nove prostore in izpraznila dozdajšnje. Z lastnico prostorov, Kmetijsko-gozdarsko zadrugo Mercator Sora Žiri, in Krajevno skupnostjo Žiri smo razmeroma hitro dosegli soglasje, da se pritlični prostori nekdanje zdravstvene postaje namenijo knjižnici. Imeli smo tudi že finančni temelj za ureditev prostorov, saj je občinski proračun za leto 1994 knjižnici zagotovil polovico tedaj predvidenih potrebnih sredstev (stroški so bili ocenjeni na 1.500.000 SIT), kar je bilo kar močna spodbuda. Najemno pogodbo smo s kmetijsko zadrugo podpisali 23. marca 1994, z akcijami za adaptacijo prostorov pa smo začeli sredi aprila, ko smo tudi od nekaterih podjetij v Žireh dobili zagotovilo o finančni pomoči. Za izbor izvajalca gradbenih in obrtniških del pri adaptaciji prostorov smo v Uradnem listu RS objavili javni razpis, na katerega pa je prispela samo ena ponudba, saj je bila skupna vrednost del očitno premajhna, da bi zbudila zanimanje. Tako smo izvajalsko pogodbo za gradbena in obrtniška dela sklenili z edinim ponudnikom SGP Tehnik iz Škofje Loke, elektroinštalacij-

ska dela pa smo predali elektroinštalaterju Petru Jožiću iz Škofje Loke.

Delo pri adaptaciji se je začelo 18. maja 1994, končano pa je bilo 9. julija 1994. Knjižnico smo iz starih prostorov preselili v času od 4. do 9. julija in 11. julija je v novih prostorih že stekla tudi izposoja. Zaradi preselitve so bili bralci v Žireh brez knjižnice samo teden dni. Za to gre zahvala tudi požrtvovalnosti delavcem matične knjižnice, ki so tisti teden opravili res veliko delo!

Knjižnica v Žireh je tako s 56 m² napredovala na skupno 120 m² s čimer se je njena dosedanja uporabna površina povečala za 114 % in zdaj izpolnjuje okoli 60 % prostorskega standarda. Povečal se je tudi prostor na knjižnih policah – kar za 75 dolžinskih metrov, tako da imajo zdaj knjige dovolj udobnega prostora. Poleg izposojevalnega in informacijskega prostora ima knjižnica v Žireh zdaj tudi ločen prostor za čitalnico in mali skladišni prostor za shranjevanje neaktualnega gradiva. Ni nepomembno, da ima tudi urejene sanitarije in tako tudi osnovne higienske pogoje za svoje delo. S takimi novimi prostori se je v Žireh zdaj odprla možnost za razmah dejavnosti, za življenje knjižnice – obiskovalcem in bralcem pa za kulturnejše uživanje knjižnične informacije in za izpolnjevanje osebnih kulturnih, izobraževalnih in razvedrilnih potreb. Ker ima nova knjižnica tudi telefonsko povezavo s svetom, se ji odpirajo realne možnosti za skorajšno računalniško povezavo v slovenski enotni računalniško podprti knjižnični informacijski sistem.

Skupna vrednost vseh del za adaptacijo prostorov in preselitve knjižnice v Žireh je znašala 2.294.350,00 SIT. Poudariti pa je treba, da je, kljub temu da je kar močno presežena prvotno ocenjena vrednost del, še vedno zmanjkalo sredstev za dokončno ureditev prostorov: tako bodo morala vrata in okna kar počakati na ugodnejše čase, da bodo dobila novo barvno preobleko.

Z odprtja nove knjižnice v Žireh, 9. septembra

Stroški za adaptacijo in preselitev po računih:

– objava razpisa za oddajo del	14.148,00 SIT
– gradbena in obrtniška dela	1.329.741,50 SIT
– elektroinštalacijska dela	425.106,50 SIT
– elektroenergetsko soglasje	57.811,00 SIT
– termoakumulacijske peči	26.000,00 SIT
– popravilo oken, vrat in ključavnic	29.973,00 SIT
– prestavitev telefonskega priključka	21.986,00 SIT
– izdelava in montaža knjižnih polic	235.200,00 SIT
– čiščenje oken in talnih oblog	29.904,00 SIT
– neposredni stroški selitve	14.480,00 SIT

Prispevki k adaptaciji v materialu in delu:

– izdelava 30 kovinskih stojk za police (Polix)	60.000,00 SIT
– keramične obloge v sanitarijah (Kmetijska zadr.)	50.000,00 SIT

SKUPAJ VREDNOST adaptacije in preselitve: 2.294.350,00 SIT

Viri sredstev:

1. Občinski proračun 1994 – namenska sredstva	870.000,00 SIT*
– dodatna sredstva	629.355,00 SIT*
2. Alpina Žiri	300.000,00 SIT
3. Etiketa Žiri	80.000,00 SIT*
4. Polix Žiri (izdelava železnih stojk)	60.000,00 SIT
5. KGZ Mercator Sora Žiri (keramika v san.)	50.000,00 SIT
6. Kladivar Žiri	40.000,00 SIT
7. Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka	264.995,00 SIT*

SKUPAJ SREDSTVA 2.294.350,00 SIT

* Pojasnilo: Ob odprtju knjižnice v Žireh še niso bila zbrana vsa prikazana sredstva, vendar so bili računi v celoti plačani, ker jih je knjižnica poravnala iz svojih rednih sredstev za materialne stroške in knjižnično gradivo. Etiketa iz Žirov je naknadno nakazala 50.000,00 SIT, preostanek pa je knjižnici zagotovila v storitvah. Znesek »dodatna sredstva« pa je občinski proračun knjižnici odobril in izplačal, ker Krajevna skupnost Žiri za adaptacijo knjižnice ni prispevala nobenih sredstev (kar je vredno obžalovanja, saj gre za knjižnico njihovega kraja), in jo tako obvaroval pred krčenjem sredstev za nakup knjižničnega gradiva.

Mreža krajevnih knjižnic v okviru matične Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka je tako zdaj sklenjena. Po Gorenji vasi (1984), Trati – Frankovem naselju (1986) in Železnikih (1993) imajo novo knjižnico tudi Žiri. Knjižnice v teh krajih bodo, ne glede na bodočo organiziranost knjižnične dejavnosti po uveljavitvi nove lokalne samouprave in delitvi na

nove občine tako lahko eden temeljev občinske infrastrukture.

Ludvik Kaluža

Ludvik Kaluža je bil ravnatelj Knjižnice Ivana Tavčarja v Škofji Loki od 1. oktobra 1982 do 30. septembra 1994. Letos je za svoje delo v knjižničarstvu prejel visoko priznanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije – Čopovo diplomu »za prispevek k strokovnemu razvoju slovenskega knjižničarstva«, ker »je dosegel pomembne rezultate pri zagotavljanju pogojev za razvoj občinske mreže, pri populariziranju knjige in vključevanju knjižnice v okolje. Njegovo delo v Društvu bibliotekarjev Gorenjske, Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije in Zvezi knjižnic je v prelomnih časih zadnjih let s treznostjo presoje in občutkom za realnost občutno zaznamovalo našo dejavnost«, kakor je rečeno v obrazložitvi priznanja.

Uredništvo